

23. červenec 1794 (5. thermidor roku II), Paříž

Tatínek byl před necelou hodinou popraven. Maminka je stále ve vězení, ale zítra ji čeká soud. Mademoiselle Lannoy tvrdí, že si určitě přijdou i pro nás, proto jsem se rozhodla napsat tyto řádky, abych neupadla v naprosté zapomnění. Aby lidé, kteří přežijí, věděli, že naše rodina nespáchala nic špatného.

Hodiny nad mou hlavou nesnesitelně tikají a já si s každým úderem připadám blíž a blíž konci. Ach, Bože, mám strašný strach. Ruka se mi chvěje, že skoro nemůžu psát, ale co jiného dělat? Alespoň na chvíli zapomenout na přítomnost...

Kde jen začít?

Můj dědeček, markýz de Beauharnais, byl generálním guvernérem francouzské kolonie Západní Indie. Nevím, proč je ono území pojmenováno tak hloupě. Ve skutečnosti jde o antilské ostrovy v Americe. Na jednom z oněch překrásných ostrovů, kterému se říká Martinik, se markýz seznámil s druhou polovinou mé rodiny, s hrabaty a hraběnkami de La Pagerie, kteří původně pocházeli z Blois, na Martiniku ale vlastnili rozsáhlé statky, a tak tam zůstali.

Můj děd se na Martiniku rovněž seznámil s jistou mademoiselle de Chastullé, již si vzal za ženu a se kterou zplodil dva syny. Mladší ze synů – Alexandre – se jednoho dne stane mým otcem.

Dědeček byl o pár let později králem Ludvíkem XVI. povolán zpátky do Francie, kam s madame de Chastullé a oběma syny odplul. Styky s de La Pagerii ale udržoval dál a pro stvrzení vztahů

se rozhodl oženit mladého Alexandra za nejstarší ze tří dětí rodiny de La Pagerie.

Myslím, že tehdy do naší rodiny poprvé tragicky zasáhla Prozřetelnost. Můj otec se sice zasnoubil s nejstarší mademoiselle, ta však těsně před svatbou začala kašlat krev a o pár dní později zemřela. Alexandre se proto měl oženit s prostřední dcerou, ale situace se znovu opakovala. Mladou slečnu skolila neznámá nemoc. Na Alexandra zbyla Marie Josèphe Rose Tascher de La Pagerie, nejmladší z dcer a moje budoucí matka.

Rose – tak mamince všichni říkají – prý proti sňatku protestovala, ale jako dobrá dcera poslechla svého tatínka Josepha a odjela za Alexandrem do Paříže, kde byli na jaře roku 1779 prohlášeni za muže a ženu.

V září 1781 se jim narodil syn Eugène a o dva roky později dcera Hortensie. To jsem já.

Na své rané dětství si příliš dobře nevzpomínám, vím jen, že se maminka s otcem často hádala. Tatínek s námi ostatně moc času netrávil, během dne pobýval u svých přátel v drahých salonech a v noci mizel do budoárů pařížských dam. Maminka tehdy velmi žárlila a myslím, že tatínkovu popularitu neschvalovala. Doma často plakávala, ale já a Eugène jsme ji byli vždycky schopni rozveselit. Často mluvila o své matce, která zůstala na Martiniku a po které se jí stýskalo. To a tatínek se stali hlavním důvodem, proč jsem s maminkou (Eugène zůstal na přání otce a k mému smutku v Paříži a nastoupil do Collège d'Harcourt) odjela na tři roky na Antily. I přes prvotní pláč, způsobený odloučením od milovaného bratra, mohu říci, že pobyt na Martiniku byl nejkrásnějším obdobím mého krátkého života.

Ostrůvek v Karibiku má rozlohu pouhých tisíc kilometrů čtverečních, pro mě je ale větší než celá Francie. Nekonečně dlouhé pláže lemované palmami a exotickými květinami se tam rozpínají před plantážnickým domem mých prarodičů. Se svým přítelem Jeanem, synem jednoho ze služebníků, jsme tajně chodili po večerech k moři a chladili si bosé nohy ve zpěněných vlnách oceánu. Vždycky jsem

měla hrozný strach, že mě babička spatří s cizím chlapcem a s obnaženými nohama, ale naštěstí se to nikdy nestalo. Až teď si uvědomuji, do jakých problémů jsem mohla Jeana svým chováním dostat. Jak hloupá a bezstarostná jsem tehdy byla!

Když nad tím tak uvažuji, nebyla to jen má vina. Všichni mě rozmazlovali takovým způsobem, že slovo „ne“ mi bylo až do nynějška cizí. Žádná touha, žádný dětinský rozmar mi nebyly nikdy a nikým odepřeny. Tou dobou se to zdálo jako život v pohádce, ale o to hůře se cítím dnes. Připadám si jako anděl, který spadl z ráje přímo do pekla.

Snad jen jedinkrát jsem byla opravdu přísně pokárána. Tu vzpomínku mám trochu zastřenou a roztěkanou, jako když je město pokryto peřinou ranní mlhy a člověk vidí místo pevných budov pouhé siluety. Bylo mi tehdy pět let, proto je možné, že si má fantazie celou scénu přibarvila... Nevím. Co na tom však záleží? Nevěřím, že živá duše bude číst tyto řádky, proč se tedy trápit nad neskutečným a realitou?

Zrovna jsem se vrátila z procházky s matkou, když jsem v přijímacím salonku spatřila babičku, jak sedí u masivního dubového stolu a přepočítává peníze. Mlčky jsem k ní přistoupila a sledovala její počínání. Zlaté a stříbrné mince pečlivě řadila do zástupů jako vojáky na přehlídku, když tu jí několik drobných spadlo na zem a rozkutálelo se mezi nohama stolu. Babička si však díky špatnému sluchu ničeho nevšimla a počítala dál, nechávajíc mince pod sebou.

Z nějakého důvodu jsem tenkrát nabyla dojmu, že peníze patří právoplatně mně. Nevím, kde jsem tu jistotu vzala, ale jakmile babička odešla, padla jsem na kolena a do záhybů sukně sesbírala všechno, co upustila, a ani jsem neměla výčitky svědomí. Cítila jsem neochvějnou jistotu, že jsou mé a že si s nimi mohu naložit podle vlastního uvážení. To jsem také udělala.

Se sukní stále vyhrnutou, aby mi nic nevypadlo, jsem doběhla za Jeanem a chlubila se nabytým bohatstvím.

„To mi dala babička,“ radovala jsem se a skutečně si neuvědomovala, že lžu.

Jean na třpytivý kov jen nevěřicně hleděl, jako kdyby se ho bál dotknout. Způsobem, který se na mladou aristokratku nesluší, jsem ho volnou rukou zatahala za rukáv a pobídla ho, aby se mnou běžel na plantáže rozdat peníze služebnictvu.

Ten letní den bylo strašlivé horko, horší než obvykle. Kapky potu se na ebenových pažích pracujících černochoů leskly, jejich kudrnaté vlasy už byly tak zbrocené, že je měli přilepené ke spánkům. O to víc jsem byla přesvědčena, že si peníze za těžkou práci na poli zaslouží. Vyšplhala jsem Jeanovi na ramena a zvučným hlasem jsem svolala všechny pracovníky. Ti nechali cukrovou třtinu třtinou a zvědavě k nám přiběhli.

„Mám pro vás dárek,“ zazubila jsem se zvesela, sáhla za sukni a pompézním gestem vyhodila do vzduchu hrst mincí. Drahý kov ve svitu žhavého slunce zasvítil a já se začala bláznivě řehtat. Černoši se také smáli, líbali mi ruce a nohy a jeden z nich mne zvedl z Jeanových ramen, aby mě vyzdvihl ještě výš. Připadala jsem si nádherně a s takovým pocitem jsem se triumfálně vrátila domů. A tam nastal malér.

Babička běhala po domě jako splašená, vůbec nedbala šlechtické etikety, kterou obvykle tak přísně dodržovala, a vyptávala se vyděšeného služebnictva, kde je zbytek jejích peněz. Mou chuť dokonce nařkla z krádeže. Nebohé děvče se hystericky rozplakalo, ještě než jsem stačila zasáhnout a vše vysvětlit.

„To jsem byla já,“ říkala jsem, ale nikdo si mě zpočátku nevšímal. Musela jsem doběhnout babičku a všechno jí vysvětlit. Až tehdy mi došlo, co jsem provedla.

Madame de Sannois, má babička, na mě křičela dobré dvě hodiny. Nikdy jsem si nepřipadala tak zahanbená! Zlodějka, podvodnice, ničema... Ach, taková potupa! Ještě teď se mi svírá srdce, když na tu scénu, na onen prvotní šok ze selhání, pomyslím. Přísahám, že od té chvíle jsem nikdy nezalhala, ba ani si pravdu nepřekroutila. Píši i mluvím upřímně. Tak obrovský dopad měla na první pohled neškodná dětinskost.

O rok později se obyvatelé Maritniku dozvěděli o revoluci ve Francii. Já tomu tehdy vůbec nerozuměla, ale všimla jsem si, že se dospělí začali chovat jinak. Při chůzi se neustále otáčeli přes rameno, rukama nervózně poklepávali a v domě se nemluvílo o ničem jiném.

„Lůza prý ukradla zbraně z Invalidovny,“ říkal pan de Roy. „Potřebovali ale ještě prach, proto na Bastilu zaútočili. Přebrodivili se přes vodní příkop, sekerami spustili padací most a potom už vše bylo jen otázkou času. Zmasakrovali posádku jako zvířata. Hlavu Launaye, který Bastile velel, prý nabodli na píku a vystavili ji pro výstrahu na hrady. Později po ní děti házely shnilé ovoce,“ doplnil de Roy suše, ale já i tenkrát slyšela, jak se mu chvěje hlas.

„Jak strašné!“ vykřikla matka a konverzaci raději stočila jiným směrem. To dělávala... Co to povídám? To dělává vždycky. Nerada mluví o nepříjemných věcech, má maminka byla Bohem stvořena pro smích. Jakákoliv neradostná témata odhání jako otravný hmyz. Jenže ne všechno lze zahladit šikovnou frází...

Další měsíc mne matka vzbudila během noci.

„Hortensie,“ zašeptala mi do ucha něžným, ale naléhavým hlasem. „Hortensie, probud' se. Odcházíme.“

Zroespale jsem mhouřila do temnoty. Jean už byl vzhůru a držel mě za ruku. Maminka měla svou bělostnou paži ovinutou kolem mých ramen a snažila se mě probrat.

„Co se děje?“ ptala jsem se zmateně.

„Revolucionáři útočí z Královské pevnosti,“ vyhrkl Jean místo maminky. „Chtějí dobýt město,“ dodal, ale ona ho posunkem zarazila.

„To teď není důležité, pojďme, loď na nás už čeká.“

„Jaká loď?“ chtěla jsem vědět. Ale žádnou odpověď jsem už nedostala. Maminka zavolala dva černochoy, jeden mne vzal do náruče a svými mohutnými pažemi zvedl, jako kdybych nic nevážila, druhý si na záda naložil zavazadla.

Utíkali jsme nocí, již osvětloval jen bledý měsíc a hvězdy schované za dýmem, který se ve dlouhých spirálách linul z několika budov. Pravidelné otřesy způsobené černochovy dlouhými kroky mne během

cesty ukolébaly ke spánku. Tu a tam jsem byla probuzena duněním, které znělo za námi. Při každém úderu mi poskočilo srdce a já široce otevřela modré oči. Viděla jsem maminku, jejíž tvář působila znepokojeně, i když se snažila kvůli mně udržet klid. Když však dělová koule dopadla přímo za naše paty a ohodila nás sprškou zeminy, vykřikla a dala se do pláče. Já také plakala, ale nebylo to ani tak kvůli strachu ze smrti, to jsem si tehdy ještě pořádně neuvědomovala, ale kvůli zděšení, které se zrcadlilo v maminčině obličejí. Nesnesla jsem pohled na její slzy. Jakmile se objevila byt' jen kapka pláče na jejích červených tvářích, hned jsem se také cítila nešťastně.

„Přístav už je blízko,“ prolomil Jean matčiny a mé vzlyky.

Konečně jsme dorazili k lodi, na jejíž zádi bylo velkými zlatými písmeny napsáno *LE SENSIBLE*. Soucitný. U lanoví stál kapitán v třírohém klobouku a zběsile na nás mával.

„Revolucionáři vydali rozkaz, že žádná loď nesmí vyplout,“ řekl místo pozdravu.

„Odkdy rozkazují revolucionáři?“ odsekla matka, jejíž hlas se stále ze samého rozrušení chvěl.

„Od té doby, co obsadili celý Martinik,“ odpověděl zastřeně a prstem v rukavici ukázal na doutnající budovy.

„Monsieur Lafitte, kapitáne,“ vzlykla maminka. „Ve jménu dlouhých let, které se už známe, ve jménu svého dítěte vás žádám, ne, já vás prosím, abyste mne i mou dceru dopravil do Francie.“

Kapitán byl zjevně v rozpácích, obličej mu zčervenal, oči zabodl do špiček vysokých bot, aby nemusel čelit matčinu prosebnému pohledu. „Nastupte si,“ zamumlal se zrakem stále sklopeným.

„Ach, Bože, děkuji vám!“ vykřikla matka a vrhla se polekanému muži kolem ramen.

„Ale madame, chovejte se přece... totiž...“

„Hortensie, poděkuj hodnému kapitánovi.“

„Děkuji, monsieur.“

„No tak... ehm, pojdte na palubu,“ blekotal dál, ale koutky rtů měl pobaveně zvednuté.

„Pojď, miláčku,“ zašeptala maminka, uchopila mě za ruku a odvedla na houpající se kocábku. Já s údivem zjistila, že Jean a dva černoši zůstávají na souši.

„No tak, pojdte,“ křikla jsem na ně.

„Hortensie, Jean i ostatní služebnictvo tady zůstává.“

„Ale proč?“

„Protože jim nic nehrozí,“ řekla.

„Jak to?“ dožadovala jsem se odpovědi.

Maminka tenkrát mlčela, jen mi vtiskla polibek do hnědých vlasů a odvedla mě do kajuty. Až později jsem pochopila, že revolucionáři chtěli ublížit jen šlechticům. Že revoluci ve skutečnosti tvoří lidé, jako je Jean nebo dva černoši nesoucí mě jako pytel k lodi, abych mohla uniknout.

Jean mi mával na rozloučenou a spolu s břehy Martiniku mizel v šeru brzkého rána. Poté se rozplynul a zbyla z něj jen šmouha na horizontu.

Cesta lodí se nekonečně vlekla a já se nudila. Pohled na smaragdové vlny oceánu mě po pár dnech omrzela, z neustálého svitu mi třeštila hlava a v kajutě se kvůli vedru nedalo dýchat. Pokožka na ramenou mi zarudla a pálila tak nesnesitelně, že jsem večer nemohla usnout. Jedinou útěchou mi byl kapitán Lafitte, s nímž jsem se během plavby spřátelila.

„Monsieur kapitáne?“ přišla jsem za ním jednou ke kormidlu.

„Ano, mademoiselle?“

„Co je to vlastně ta revoluce?“

Kapitán dlouho mlčel, pohled měl upřený kamsi do dále, jež se rozkládala před námi. Až po pár vteřinách promluvil: „Když je lid nespokojen, povstane proti králi, aby tím docílil nějaké změny. To je, jednoduše řečeno, revoluce.“

„Proč je nespokojen?“ naléhala jsem dál. Nikdy jsem nenechala odpověď jen zpola dokončenou.

„Protože nemá co jíst.“